

Potřebujeme kroužky v mateřských školách?

Státní mateřská škola je ze zákona povinna dodržovat státní kurikulum, a tím je Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. V souladu s ním se vytváří Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání a dále Třídní vzdělávací program. O kroužcích (tedy dalších zájmových aktivitách) v mateřské škole kurikulum nehovoří, nijak tedy nejsou pro školky závazné. Kroužky jsou nadále nadstandartní a dobrovolnou aktivitou školek, která nikterak nesmí zasahovat do Školního vzdělávacího programu.

Fenomén kroužků ve školkách vznikl v 90. letech, jako prostředek konkurenčního boje školek o děti v době nižší populace. Od těch dob jsou kroužky stále tak nějak nepsanou součástí mateřských škol, nikoli však povinnou. I dnes je neustále patrný tlak ze strany veřejnosti na tuto službu ve školkách...“Chceme kroužky ve školce“ ...často říkají rodiče. Stalo se tak trochu i pohodlím rodičů nikam nedocházet, nic neplatit a přenášet svou zodpovědnost v otázkách volnočasových aktivit na mateřskou školu. Mateřská škola je výchovně-vzdělávací služba veřejnosti, nelze ji chápat jako systém doplňkových zájmových volnočasových aktivit. Tato náplň je většinou doménou placených soukromých mateřských škol a poskytovatelů volnočasových aktivit. Volnočasové aktivity jsou ovšem také určeny převážně pro děti od 6 let- tedy školní.

Ani Česká školní inspekce v současné době nepodporuje zavádění kroužků v mateřských školách. Mateřská škola doplňuje rodinnou výchovu, nemá ji nahrazovat. Rovněž prostorové možnosti školek jsou omezené.

Proč rodiče pořád touží po kroužcích v mateřských školách? Všechny MŠ se snaží o pestrý vzdělávací program. Natolik pestrý, že nepotřebuje žádné doplňující aktivity (kroužky) hudebního, pohybového a výtvarného směru. To, že školka potřebuje kroužek, by mohlo poukazovat na nedostatečnost pestrosti aktivit v hlavním programu. Jezdíme na výlety, na exkurze, zveme herce či jiné umělce k nám, sportujeme ve třídě i venku, zpíváme, tančíme, vyrábíme, malujeme, využíváme netradiční výtvarné techniky, spolu s rodiči pořádáme i oslavy a jiné akce. Každý rok je připraven nový tematický projekt a podle něj je upraven třídní vzdělávací program. Rodiče se mohou informovat o Školním i Třídním vzdělávacím programu, a tedy o vzdělávací nabídce, kterou děti prochází. Léta nabízíme rodičům možnost nahlédnutí do těchto dokumentů– dalo by se však spočítat na prstech jedné ruky, kolik rodičů této možnosti využilo...Ze zpráviček na webu, rozhovorů s dětmi a informací z nástěnky se rodiče rovněž dozvedí, co se právě ve třídách děje. Je otázkou- ví tedy vůbec rodiče, jaký je Školní vzdělávací program, jak se jmenuje, co je jeho náplň? Proč mají pocit, že je to stále málo, proč požadují kroužky ve školce? Mají pocit, že děti se ve školce pouze „hlídají“? Každý rok se rodiče mohou účastnit ukázkových hodin práce s dětmi, sjednat si konzultaci s učitelkou a na vše potřebné se zeptat. Logopedická péče je čím dál potřebnější, je ovšem záležitostí kvalifikovaných logopedických pracovníků.

Než dítě vstoupí do nějakého kroužku, je potřeba zvládnout základní dovednosti, na kterých kroužek staví, a ze kterých následně vychází k jejich dalšímu prohlubování. Musí být psychicky a fyzicky zdatné a práce musí probíhat v malém počtu dětí, případně individuálně. Není možné do kroužku vstoupit takto nepřipraven. Mateřská škola významně pomáhá tomu, aby dítě mohlo vstoupit do nějakého kroužku – připraveno a ve správný čas.

Malé děti (3-4) se **seznamují** se základními dovednostmi různých oborů- pohybový, výtvarný, hudební, prostřední děti (4-5) se **zdokonalují** a předškoláci (5-7) své dovednosti ještě více **zpřesňují a finalizují** na úroveň svého věku. V heterogenní třídě je navíc výhodou, že starší vedou mladší a mladší se od nich lecos naučí naprosto přirozenou cestou rodinného prostředí.

Co je důležité vědět: je třeba vzít na vědomí, že v **seznamovacím** období se dítě se vším nejprve seznamuje – v sociální oblasti s kolektivem dětí, pokyny dospělého, učí se být samostatný, zvládnout sebeobsluhu a odloučení od rodičů (s plačícím dítětem by se v kroužku neudělalo nic- a to často nepláčou pouze malé děti!) Z pohybové výchovy se učí první taneční kroky, udělat krok vpřed a krok vzad je velký problém a navíc do rytmu. Cval stranou, krok poskočný, přísunný, držet se s kamarádem za ruku, vytvořit kruh- úplně základní pohybové formace, jejichž zažití klidně trvá rok. Ve výtvarné oblasti- práce se štětcem, držení tužky, stříhání, lepení, samostatný výtvarný počín, mnohdy děti drží v mateřské škole prvně v ruce nůžky, stříhat neumí, rozvíjí se teprve jemná motorika potřebná v této oblasti. Po hudební stránce – vytvoření smyslu pro rytmus, nepředříkávat, ale zpívat jednoduché písničky. Vše probíhá v pomalých krůčcích vpřed, i v souvislosti s tím, zda se dítě umí, a na jak dlouho soustředit, poslouchat pokyny učitelky.

V období **zdokonalování** už se děti v mateřské škole s leccíms setkaly a dále pracují na tom, aby vše lépe zvládaly, není pro ně spousta věcí už nových. Často už jsou psychicky stabilní bez stýskacích období a jsou schopny se malou chvílí soustředit, neodbíhají od činnosti.

Předškoláci už dále **zpřesňují** vše, co se naučili za předchozí dva roky, s čím se setkali. Jsou schopni zvládnout pohybové, hudební, rytmické sestavy, poradit si s každým výtvarným počínem, plně se soustředit- přiměřeně věku, jemná i hrubá motorika je na odpovídající úrovni, rovněž tak schopnost komunikace, výslovnost všech hlásek a úroveň poznávacích procesů,...

Proč tedy kroužky ve školkách - jaký obsah práce si v nich rodiče představují? Co v nich děti budou dělat odlišného, než se momentálně učí ve školkách? Co ve svém věku dovedou lépe a nadstandartně a kolik je takových dětí s výrazně se projevujícím nadáním v předškolním věku, které by potřebovaly dále rozvíjet své schopnosti právě ve specifickém kroužku? Pro všechny "obyčejné" děti (myšleno kromě výrazně talentovaných a dětí s vysokým IQ) je toto všechno běžnou součástí programu mateřských škol, proč platit za něco, co je samozřejmostí.... Pokud už je někde pořádán kroužek pro menší děti, odhaduji, že i zde rovněž lektori postupují s dětmi od prvopočátků všech dovedností- tedy se stejnou náplní a obsahem, jakým děti běžně prochází v mateřské škole.

V nevýhodě jsou tak trochu děti, které přicházejí do školek později než ve 3 letech, což je dnes bohužel časté díky populační vlně. Do školek se nedostanou dříve, a začínají tak vlastně od začátku, od seznamovací fáze. Doba, než dospějí do poslední fáze, tak může být různě dlouhá. Každé dítě je individualita. Je toho na ně zkrátka moc najednou a je na nich, jak tento velký tlak ustojí. Učitelky jsou jim v této cestě velkými pomocníky, ve spolupráci s rodiči.

Cílem **KROUŽKŮ** je setkávání dětí podobného zaměření a nadání, aby se jejich talent mohl dále rozvíjet v malé skupince nebo individuálně, dle potřeb. Je od toho, aby přichodící dítě zvládlo dále prohloubit své dosavadní dovednosti. Kroužky vyžadují u dítěte určitou vyzrálou a schopnost koncentrace. Zcela jistě není určen pro výše popsanou seznamovací a zdokonalující fázi. K tomu poslouží mateřská škola. Každé dítě projeví talent v jiné oblasti. Kam budou směřovat jeho kroky, se ukáže během předškolního období, možná později. Zájem by měl vycházet i ze samotného dítěte a ne z ambicí rodičů.

Pokud už mateřská škola kroužky dobrovolně pořádá, je to rozhodně služba nadstandardní a externím i kmenovým lektorům se za výuku platí. Někdy se zdá, že je nabízení kroužků spíše odpovědí na požadavky rodičů, než na potřeby dětí.